

บทที่ 1

ธุรกิจและระบบเศรษฐกิจ (Business and Economic System)

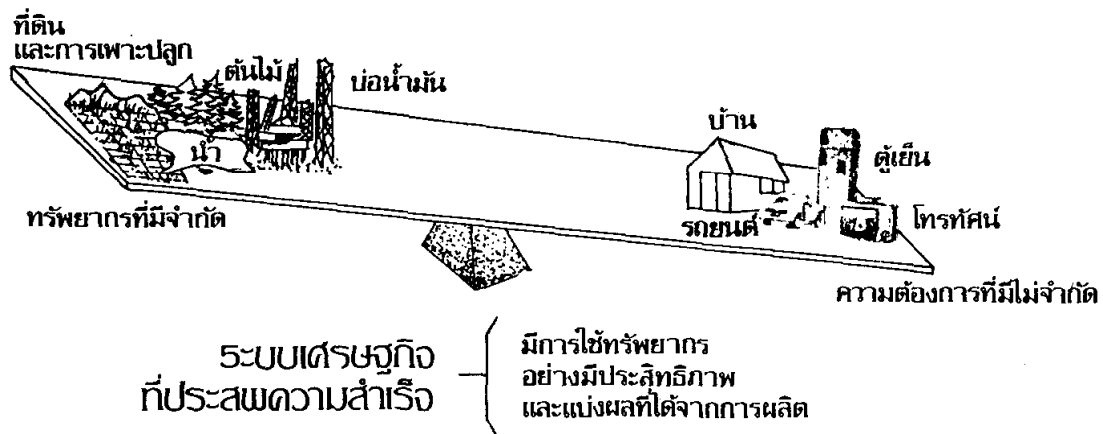
ผู้ประกอบการผลิตสินค้า (goods) และบริการ (services) เพื่อสังคมส่วนรวม จะต้องจัดหาสินค้าและบริการเพื่อให้เกิดความพอใจและสนองความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งก่อให้เกิดการจ้างงาน ถ้าหากมีการจัดการที่ดีแล้วก็จะทำให้เกิดกำไรขึ้นแก่ผู้เป็นเจ้าของกิจการ สำหรับผู้ประกอบการที่ไม่สามารถผลิตสินค้าและบริการให้เกิดความพอใจและสนองความต้องการของลูกค้าก็ต้องปรับปรุงตัวเองให้สามารถอยู่รอดต่อไปได้

ความหมายของคำว่าเศรษฐศาสตร์ (Economics) เศรษฐศาสตร์มีผลสะท้อนต่อเราทุกคน เศรษฐศาสตร์¹ หมายถึง ศาสตร์อย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความพอใจในความต้องการของมนุษย์โดยการใช้ทรัพยากรการผลิต (resources of production) ที่มีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากทรัพยากรทั้งหมดมีอยู่เป็นจำนวนจำกัด และไม่เคยมีเพียงพอที่จะทำให้มนุษย์เกิดความพอใจในความต้องการของตน ระบบเศรษฐกิจจึงต้องเผชิญกับปัญหาการแบ่งสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนี้ ในระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่แข่งขันกันเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ

ระบบเศรษฐกิจมีผลมาจากการที่คนเราจัดเตรียมทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน และ ความชำนาญในด้านการบริหารเพื่อที่จะผลิตและกระจายสิ่งต่าง ๆ ที่คนเราต้องการ ระบบเศรษฐกิจทำให้เกิดความขัดแย้งกันในอุปสงค์ และอาจเป็นเครื่องชี้บอกถึงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น ที่คนเราต้องทำงานเพื่อหารายได้สำหรับเลี้ยงชีพ อุปสงค์ในแรงงานบางประเภท อาจเปลี่ยนแปลงไปเมื่อกาลเวลาผ่านไป ตัวอย่างเช่น ในสมัยก่อนอาจมีความต้องการในวิศวกรเป็นจำนวนไม่มาก แต่ในปัจจุบันความต้องการในวิศวกรมีเป็นจำนวนมากขึ้น และต่อไปในอนาคต ความต้องการในวิศวกรอาจมีจำนวนน้อยถอยลงก็ได้ คนงานแต่ละคนต่างก็รักษาผลประโยชน์ของตัวเอง และนอกจากนี้อาจต้องร่วมมือกับคนงานอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่พวกตนต้องการ

¹Vernon A. Musselman and Eugene H. Hughes, Introduction to Modern Business, New Jersey : Prentice Hall, Inc., Englewood Cliffs (1981)

ในระบบเศรษฐกิจที่ดีเลิศจะทำให้บุคคลแต่ละคนได้รับประโยชน์ และในขณะเดียวกันก็ช่วยกระตุ้นให้ทุกคนทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม

รูป 1-1

ลักษณะทั่วไปและความสำคัญของธุรกิจ¹

(The General Nature and Importance of Business)

วิวัฒนาการของมนุษย์ในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยก่อน ๆ มีความแตกต่างกันมาก ไม่ว่าจะเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ เสื้อผ้า อาหารการกิน ตลอดจนความคืดอ่าน ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการเป็นพื้นฐาน และเพื่อชวนชวยให้ได้มาซึ่งสิ่งต่าง ๆ สำหรับมาบำบัดความต้องการของตนเองและครอบครัว จึงก่อให้เกิดกิจกรรม (Activities) ประเภทต่าง ๆ ขึ้น ในสังคมที่เจริญมากเท่าใดความต้องการในสิ่งต่าง ๆ ก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นดุจเงาตามตัว ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า ธุรกิจเกิดขึ้นโดยมีจุดมุ่งเพื่อจะบำบัดหรือสนองความต้องการของมวลมนุษย์นั่นเอง จนกิจกรรมหรือบริการนั้นกลายเป็นอาชีพเพื่อให้มนุษย์ได้รับความสุขสบาย ความพอใจและความมั่งคั่ง

ธุรกิจเป็นพลังผลักดันที่ครอบคลุมไปทั่วสังคมของมนุษย์ เป็นที่ก่อให้เกิดการว่าจ้างแรงงาน เป็นแหล่งที่ใช้ทรัพยากรมากที่สุด เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดรายได้และภาษีอากร ซึ่งแต่ละปัจจัยดังกล่าวนี้มีอิทธิพลที่จะก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม

¹ กาญจนาท เรืองรจิตปรกรณ์ และคณะ, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ, กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2521).

ความสำเร็จของธุรกิจขึ้นอยู่กับความสามารถและความชำนาญของมนุษย์ตลอดจนสุขภาพและความคิดอ่าน เพราะพลังคนเป็นสิ่งสำคัญในการประกอบการ คนเป็นผู้วางรากฐาน นโยบายหลักการต่าง ๆ ในการจัดการธุรกิจ เป็นผู้บงการสายงานให้ดำเนินไปตามโครงการที่ได้วางไว้ ตลอดจนเป็นผู้บังคับเครื่องจักรกลให้ปฏิบัติตามคำสั่ง

ความหมายของธุรกิจและการประกอบธุรกิจ (Business Meaning and Business Activities)

กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำกัน โดยทั่ว ๆ ไปถือว่าเป็นธุรกิจ หรืออีกนัยหนึ่ง ตามหลักเศรษฐศาสตร์อาจกล่าวได้ว่า มนุษย์ต้องการที่จะมีสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของตนเอง หรือก่อให้เกิดอุปสงค์ (Demand) การกระทำเพื่อชักจูงให้ฝ่ายหนึ่ง คือผู้ประกอบการพยายามที่จะจัดหาสินค้าและบริการที่อีกฝ่ายหนึ่งต้องการ หรือเรียกว่าอุปทาน (Supply) การกระทำเพื่อสนองต่ออุปสงค์เป็นแนวความคิดของการดำเนินธุรกิจอันเป็นรากฐาน ดังนั้น การดำเนินธุรกิจจึงเป็นลักษณะหนึ่งของเศรษฐศาสตร์ ตลอดจนการใช้แรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติอันเกี่ยวข้องกับการขาดแคลนวัตถุดิบ ปัจจัย ราคาและต้นทุน นอกจากนี้ การดำเนินธุรกิจยังมีส่วนเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน (Man's Behavior) และยังเกี่ยวข้องกับหลักจิตวิทยา ทั้งยังได้รับอิทธิพลอย่างมากมาจากสังคมอีกด้วย เป็นความจริงที่ว่านักวิชาการและนักธุรกิจสมัยใหม่ต่างเชื่อมั่นว่าทุกสาขาความรู้ของคนได้ถูกนำมาใช้จัดการงานธุรกิจที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ เพราะธุรกิจประกอบด้วยเทคนิคที่ให้ความรู้ในการวางหลักเกณฑ์ตามหลักเศรษฐศาสตร์ ความเข้าใจในพฤติกรรมของคน การรู้ถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมตลอดจนการจัดการงานให้ถูกระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ได้วางกฎเกณฑ์เอาไว้

ในสังคมปัจจุบัน ธุรกิจเป็นวิชาหนึ่งที่อยู่ในความสนใจของบุคคลโดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะธุรกิจเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของมวลมนุษย์ กิจกรรมบางอย่างแม้จะไม่ส่อให้เห็นโดยตรงว่าเป็นธุรกิจ แต่ก็เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดกิจกรรมทางธุรกิจขึ้น อาทิเช่น นายแพทย์ที่รักษาคนไข้ พระที่สอนศาสนา ครูที่สอนหนังสือ และข้าราชการ เป็นต้น ที่กล่าวว่า กิจกรรมบางอย่างก่อให้เกิดกิจกรรมทางธุรกิจ ก็เพราะว่าบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ต้องซื้อสินค้าและบริการจากบรรดาผู้ประกอบการธุรกิจและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำงานร่วมกัน ฟังพาดูอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อธุรกิจมีบทบาทที่สำคัญดังนี้ คนทุกคนต่างก็ปฏิบัติต่อกันและกันอย่างกว้างขวาง

ธุรกิจไม่ได้หวังเพียงแต่จะให้ประชาชนมีมาตรฐานการครองชีพทางเศรษฐกิจที่ดีเท่านั้น แต่ยังหวังที่จะให้การรับใช้ที่ดีที่สุดต่อประชาชน ธุรกิจยืนหยัดที่จะต่อสู้เพื่อขจัดความอยุติธรรมและจุดอ่อนต่าง ๆ ที่มีอยู่ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ประชาชนต้องการ และให้โลกนี้เป็นที่น่าอยู่หน้าอาศัยโดยมีความเจริญทั้งทางด้านวัตถุ ด้านจิตใจ ศีลธรรมอันดี และการมีน้ำใจเสียสละต่อมวลมนุษยชาติด้วยกัน

ความหมายของธุรกิจ (Business) ธุรกิจหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างซึ่งมีความเกี่ยวพันในวงการของสถาบัน เพื่อที่จะจำหน่ายและให้บริการภายใต้กฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ โดยมีความสัมพันธ์กับบริการอื่นและกลุ่มผู้กระทำงานร่วมมือให้บรรลุถึงจุดหมายอันเดียวกัน คือความสำเร็จของหน่วยงาน

ความหมายของการประกอบธุรกิจ (Business Activities) หมายถึง การผลิตสินค้าและบริการ และการนำสินค้าและบริการนั้นมาจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค ฉะนั้น ถ้าการผลิตสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ได้ถูกนำมาใช้บริโภคเอง ไม่ได้นำไปขายหรือจำหน่าย จึงเรียกว่า การอุปโภคบริโภค (Consumption) ของตนเอง แต่ถ้าการผลิตสินค้าและบริการได้ถูกนำไปขายหรือจำหน่ายต่อไปจึงเรียกว่าการค้า (Commerces)

จุดมุ่งหมายของการประกอบธุรกิจ (Business Goals)

ผู้ประกอบการทุกประเภทมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอย่างเดียวกัน คือ ต้องการให้ได้กำไรมากที่สุด แต่ว่าการดำเนินงานส่วนมากมักจะมีอุปสรรค เช่น ขาดเงินทุน หรือกิจการที่ทำมีคู่แข่งหรือขาดบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาบริหารงาน ดังนั้นเป็นต้น

หนึ่ง เป้าหมายในเรื่องกำไรทำให้ธุรกิจเปลี่ยนแปลง และก่อให้เกิดสิ่งผลิตแปลก ๆ ใหม่ ๆ เสมอ และจากผลของการแข่งขันทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในสินค้าทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ และราคา ซึ่งเป็นผลทำให้ธุรกิจต่าง ๆ ต้องปรับปรุงกิจการของตนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ในแง่ของผู้บริโภคก็ได้รับความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น เพราะได้ใช้ของดีมีคุณภาพ ดังจะเห็นได้ชัดในต่างประเทศ ปัจจุบันการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบเครื่องเล่นวิทยุ โดยทุกบริษัทเล็กผลิตระบบไฮไฟ และต่างก็หันมาผลิตระบบสเตอริโอ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายไม่เฉพาะแต่ในประเทศผู้ผลิตเท่านั้น ประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกก็นิยมใช้ ผลของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ถือว่าการดิ้นรนของผู้ประกอบการที่จะให้กิจการของตนอยู่รอดและมีกำไร และขณะเดียวกันก็ทำให้สังคมได้รับความสะดวกสบายตามไปด้วย

บรรดาผู้ประกอบการมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญพอจะแยกได้ 2 ประการ คือ

1. การประกอบธุรกิจเพื่อมุ่งหวังกำไร (Profit Earning)

2. การประกอบธุรกิจโดยไม่ได้มุ่งหวังกำไร (Social Prestige) อาทิเช่น กิจการประเภทสาธารณูปโภค (public utilities) และสาธารณูปการ (public services) มีกิจการไฟฟ้า การประปา การเดินรถประจำทาง โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา หรือธุรกิจอื่นที่ได้รับสิทธิพิเศษจากรัฐและมีสิทธิดำเนินงานผูกขาด (monopoly) เพื่อให้บริการสนองความต้องการของประชาชน

การประกอบธุรกิจประเภทที่มุ่งแสวงหากำไรนั้น มักจะเป็นของเอกชนหรือบุคคลธรรมดาซึ่งก่อตั้งขึ้นมาในรูปแบบบริษัท หรือห้างหุ้นส่วน เงินที่ลงทุนไปในกิจการ เจ้าของหวังว่าส่วนหนึ่งจะกลับมาเป็นกำไรแก่กิจการธุรกิจประเภทนี้ต้องเสี่ยงภัยต่อการขาดทุน ซึ่งถือว่าเป็นธรรมดาของการดำเนินกิจการค้า ธุรกิจบางประเภทที่มีการเสี่ยงภัยมาก เช่น การค้าของเถื่อน ธุรกิจประเภทนี้หากเจ้าของกิจการรู้จักหลบหลีกภาษี ก็จะได้รับกำไรกลับคืนมามากที่สุด ส่วนการประกอบธุรกิจประเภทที่ลงทุนน้อยมักจะมีการเสี่ยงภัยน้อย เพราะกิจการประเภทนี้มักจะขายสินค้าที่ใช้อุปโภคบริโภคเป็นประจำวันจึงขายในราคาสูง เนื่องจากประชาชนมีความต้องการในสินค้าเหล่านั้น พวกพ่อค้ามักถือโอกาสตัดดวงเอากำไรให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อย่างไรก็ตาม การประกอบธุรกิจประเภทที่ได้รับกำไรเป็นผลตอบแทนในอัตราเปอร์เซ็นต์สูงย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถและเทคนิคของผู้ประกอบการหรือผู้ร่วมงานนั้น ๆ เป็นสำคัญ

การดำเนินธุรกิจประเภทสาธารณูปโภคมักแตกต่างจากการประกอบธุรกิจประเภทที่มีจุดมุ่งเพื่อหวังกำไร นโยบายของการดำเนินธุรกิจประเภทนี้มีจุดมุ่งเพื่อให้บริการโดยจะคำนึงถึงสภาพความเป็นอยู่และรายได้ของผู้ใช้บริการเป็นหลัก อีกประการหนึ่ง การดำเนินกิจการประเภทนี้ไม่มีการแข่งขันซึ่งเป็นสิทธิพิเศษที่รัฐให้แก่ธุรกิจ เช่น การให้สัมปทาน และรัฐจะเข้ามาแทรกแซงโดยออกกฎหมายควบคุมการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และกิจการประเภทนี้ต้องใช้ทุนมาก ฉะนั้น ส่วนใหญ่รัฐมักจัดทำเสียเอง และรายได้จากค่าบริการก็จะตกเป็นของรัฐ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาวิชาธุรกิจ

พอสรุปได้ โดยย่อดังต่อไปนี้

1. การได้มาซึ่งคุณประโยชน์ทางด้านธุรกิจและลูกค้า อาทิเช่น เมื่อสินค้าได้ขายไป จะเกิดมูลค่าที่แท้จริง 2 ประการ ซึ่งต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มูลค่าที่ว่านี้ประการแรกคือตัวเงินที่ผู้ขายได้รับจากการขายสินค้า ประการที่สอง คือ ความพึงพอใจของลูกค้า

ที่ได้รับจากการใช้สินค้าและบริการนั้น ๆ ในที่นี้ผู้ขายและผู้ซื้อต่างก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของธุรกิจ

2. การได้รู้ซึ่งถึงสภาพอันแท้จริงของธุรกิจ ธุรกิจมิใช่เป็นองค์ประกอบของเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่เป็นที่รวมของผู้เชี่ยวชาญทางเศรษฐกิจหลายประเภทด้วยกันและถูกควบคุมให้ทำงานเพื่อได้มาซึ่งรายได้ ถ้าท่านได้ศึกษาถึงลักษณะงานของธุรกิจอย่างลึกซึ้งแล้วจะเข้าใจถึงหลักจิตวิทยา สังคมวิทยา การเมือง เทคนิค และศิลปะต่าง ๆ ที่มีบทบาทเป็นตัวประกอบเพื่อเสริมสร้างให้ธุรกิจมีสีสัน มีลักษณะและความภาคภูมิใจ และนอกจากนั้น การที่จุ่มเทกำลังลงไปเพื่อทำสิ่งใดอย่างจริงจังนั้น จะต้องมองให้ทะลุปรุโปร่งถึงวงการธุรกิจทั้งหมด ด้วยวิธีนี้เท่านั้นที่จะสามารถรักษาคุณภาพและสัดส่วนของธุรกิจไว้ได้ การดำเนินธุรกิจทุกวันนี้เป็นไปอย่างกว้างขวางและสลับซับซ้อน ซึ่งเป็นเหตุให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ ดำเนินธุรกิจตามเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

3. การศึกษาวิชาธุรกิจช่วยในการเลือกอาชีพ ชั้นแรกได้แก่การศึกษาว่า ในการประกอบธุรกิจนั้นผู้ประกอบการทำอะไรและทำอย่างไร ชั้นต่อไปศึกษาถึงคุณสมบัติ ความสนใจของแต่ละบุคคล และช่วงโอกาสที่จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบ การเลือกอาชีพเป็นสิ่งที่สำคัญคือ ไม่เพียงแต่ทำพอเป็นการยังชีพเท่านั้น แต่ควรที่จะเลือกอาชีพประเภทที่ตนชอบและถนัดอีกด้วย อีกทั้งอาชีพที่ท้าทายให้เกิดความมานะ (challenging) และความสามารถที่มีอยู่ก็จะต้องควบคู่กันไป บุคคลที่ได้รับความสำเร็จมากที่สุดในการดำเนินงานธุรกิจก็คือผู้ที่มีเทคนิคในการทำงาน ขณะเดียวกันก็ได้ทุ่มเทพลังและจิตใจเพื่อทำงานนั้น ๆ โดยตนเองมีความพึงพอใจและมีความสุขกับงานที่ได้กระทำ

การประกอบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จจะต้องอาศัยความรู้ทางใดบ้าง

ในการดำเนินธุรกิจให้ได้ผลดีนั้น นักธุรกิจจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ทางด้านการบัญชี (accounting) เพราะการบัญชีเป็นการเก็บบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ทางด้านการเงินในธุรกิจการค้า เพื่อทำให้นักธุรกิจได้ทราบถึงสภาพอันแท้จริงของตัวเองอยู่เสมอพร้อมทั้งมีความระมัดระวังอยู่ตลอดเวลา

2. ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์และภาวะเศรษฐกิจการค้าโดยทั่ว ๆ ไป (economics and business conditions) นักธุรกิจจะต้องเป็นผู้ที่รู้เรื่องเกี่ยวกับวัฏจักรธุรกิจ (business cycles) เป็นอย่างดี และจะต้องตื่นตัวต่อเหตุการณ์ ทั้งยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมได้ทันทั่วทั้งที่ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับสินค้า นโยบายเกี่ยวกับราคา (pricing

policy) ค่าจ้างแรงงาน (wage determination) การคมนาคมขนส่ง (communication and transportation) และการพยากรณ์ธุรกิจ (business forecast) ในปีปัจจุบัน และอนาคตในช่วงระยะหนึ่ง ๆ

3. **ความรู้ทางด้านสังคม (sociology)** เพราะสังคมเป็นจุดรวมของกลุ่มชน ดังนั้นเมื่อจะศึกษาถึงกลุ่มชนก็ต้องศึกษาถึงพฤติกรรมของคน (man's behavior) ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการสร้างความต้องการที่จะซื้อสินค้าและบริการ เช่น ความต้องการของกลุ่มชนกลุ่มนั้น ๆ ต้องการอะไร ชอบอย่างไร ฉะนั้น จึงมุ่งศึกษาถึงธุรกิจการค้า จากการศึกษาจากจุดเล็ก ๆ ไปสู่จุดที่ใหญ่ที่สุด ฉะนั้น นักธุรกิจจะต้องมีความรู้ทางด้านการขายสินค้าและบริการ การส่งเสริมการขาย การโฆษณา ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนรวมอยู่ในเรื่องของการตลาดการค้าทั้งสิ้น

4. **ความรู้ทางจิตวิทยา (psychology)** การประกอบธุรกิจจะประสบผลสำเร็จในขั้นปลายได้นั้น นักธุรกิจควรจะต้องทราบถึงพฤติกรรมของบุคคล สภาพของจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด เพื่อที่จะหาวิธีจูงใจลูกค้าให้เกิดความสนใจในสินค้าที่เสนอขาย

5. **ความรู้ทางการเมือง (politic)** การที่นักธุรกิจมีความสนใจต่อเหตุการณ์บ้านเมืองสนใจต่อนโยบายต่าง ๆ ของรัฐ และฝ่ายกลุ่มผู้บริหารงานของประเทศ ตลอดจนนำเอาหลักการมาใช้มาปฏิบัติภายใต้กฎหมายของรัฐ เพื่อจะวางแนวทางการปฏิบัติให้อยู่ในขอบเขต ก็ได้ชื่อว่าเป็นนักธุรกิจที่มีความรอบคอบ มีความระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา

6. **ความรู้ทางด้านสถิติ (statistic)** เนื่องจากปัจจุบันนี้นักธุรกิจการค้าจะต้องทำการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทุกเมื่อโดยเร็ว ฉะนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักธุรกิจจะต้องเตรียมวางแผนต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า เพื่อเตรียมรับเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะติดตามมา ดังเช่นในธุรกิจการค้า ผู้บริหารจะต้องเตรียมแผนการต่าง ๆ เช่น แผนการผลิต แผนการโฆษณา แผนการตลาด แผนการขาย แผนการใช้เงิน ฯลฯ ตลอดจนการจัดทำงบประมาณ (budget) ต่าง ๆ แต่จะมีวิธีใดบ้างที่จะสามารถดำเนินงานได้รวดเร็วและถูกต้อง ก็โดยอาศัยวิธีการทางสถิติเข้ามาช่วย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในอดีตที่ผ่านมาและผลงานของปีปัจจุบันนำมาเปรียบเทียบกัน เพื่อประโยชน์ในการที่จะเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป และถ้าเกิดบกพร่องจะได้หาวิธีแก้ไขปรับปรุง ฉะนั้น ความรู้ทางการเก็บรวบรวมตัวเลขเพื่อใช้วิธีการสถิติเข้าช่วยจึงเป็นที่มาของการคิดคำนวณเครื่องจักร เครื่องคิดเลข เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่อง I.B.M. ขึ้นมาอย่างแพร่หลาย

7. **ความรู้ทางด้านกฎหมายธุรกิจ (Business law)** นักธุรกิจจะต้องมีความรู้เรื่องกฎหมายในการประกอบการค้าในรูปของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท เอกเทศสัญญาต่าง ๆ เมื่อ

ประกอบธุรกิจอยู่ในประเทศใด ก็จำเป็นจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายทางธุรกิจของประเทศนั้น ๆ

8. **ความรู้ทางภาษาธุรกิจ (business knowledge)** ในการประกอบธุรกิจการค้า จะต้องมีการติดต่อพบปะกับลูกค้าหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในวงการค้านั้น ๆ ฉะนั้น ถ้อยคำที่จะใช้ในการติดต่อไม่ว่าจะเป็นด้วยการพูด การเขียนเป็นจดหมาย หรือรายงานก็ตาม นักธุรกิจจะต้องมีความรู้ทางด้านภาษาธุรกิจเป็นพิเศษ เช่น การเขียนรายงาน การจดบันทึกที่ประชุม การเก็บและรวบรวมเอกสารการวิเคราะห์ปัญหา และการสรุปผลงานต่าง ๆ เพื่อเสนอต่อผู้บังคับบัญชาอีกต่อหนึ่ง

เศรษฐกิจในรูปของธุรกิจเอกชน (Private Enterprise Economy)

เมื่อพูดถึงระบบเศรษฐกิจในรูปของธุรกิจเอกชน มีหลักสำคัญที่ต้องพิจารณาอยู่ 2 ประการคือ

1. การเป็นเจ้าของในทรัพยากรการผลิต และ
2. ความมีโอกาสอย่างเสรีที่จะเลือกได้ตามความพอใจ

เนื่องจากการเป็นเจ้าของส่วนตัวในทรัพยากรการผลิต บางครั้งจึงเรียกระบบนี้ว่าระบบทุนนิยม (capitalism) เพราะประชาชนสามารถเลือกในทางเศรษฐกิจของตนเองว่าจะทำอะไรที่ตนจะทำ ดังนั้นจึงอาจเรียกอีกชื่อหนึ่งได้ว่าระบบการประกอบกิจการเสรี (free-enterprise) แต่ตามสภาพความเป็นจริงแล้ว ระบบเศรษฐกิจของบางประเทศถึงแม้จะมีชื่อเรียกว่าระบบเศรษฐกิจในรูปการประกอบกิจการเสรีก็ตาม มักจะเป็นระบบเศรษฐกิจแบบผสม (mixed economy) อย่างเช่นในประเทศไทยเป็นต้น ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเจ้าของในทรัพยากรการผลิต แต่รัฐบาลได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญและนอกจากนี้เอกชนและผู้ประกอบการไม่ได้มีเสรีภาพอย่างเต็มที่ต่อการที่จะเลือกได้เองตามความพอใจ ดังนั้นจึงน่าจะใช้คำว่า การประกอบกิจการส่วนตัว (private enterprise) เหมาะสมกว่าที่จะใช้คำว่า ทุนนิยม (capitalism) หรือการประกอบกิจการเสรี (free enterprise)

ตามที่ได้ทราบแล้วว่าทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตมีจำนวนจำกัด แต่ประชาชนมีความต้องการที่ไม่จำกัด การเสาะหาและการจัดการทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัดและหาได้ยากเพื่อที่จะทำให้ความต้องการของประชาชนบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงมักจะมีปัญหาเกิดขึ้นเสมอ

ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีวิธีการจัดการร่วมกันที่ดีและตัดสินใจว่าจะนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่นี้มาใช้ประโยชน์ให้ได้สูงสุดอย่างไร แต่ก็ยังมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาคือ

1. ประเภทของสินค้าที่จะผลิต
2. ใครเป็นผู้กำหนดว่าจะผลิตสินค้าอะไร
3. สินค้าเหล่านี้จะผลิตขึ้นมาอย่างไร
4. จะมีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไรเพื่อที่จะผลิตสินค้าเหล่านี้
5. ใครจะเป็นผู้รับประโยชน์ของการผลิตสินค้าและบริการ
6. ผลประโยชน์เหล่านี้จะมีการกระจายไปในฝ่ายต่าง ๆ อย่างไร

การที่จะตอบคำถามดังกล่าวนี้ได้ขึ้นอยู่กับบทบาทที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างเอกชนกับรัฐบาล เมื่อตอบคำถามเหล่านี้ได้แล้วขั้นต่อไปก็就会有กำหนดจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจของชาติ และกำหนดวิธีการเพื่อที่จะได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายเหล่านั้น

ในประเทศบางแห่งการตัดสินใจทางเศรษฐกิจทำขึ้นโดยบุคคลเป็นจำนวนล้าน ๆ คน และในบางประเทศซึ่งอุตสาหกรรมสำคัญ ๆ ของประเทศเป็นเจ้าของโดยถือว่าเป็นของส่วนรวมคือเป็นของรัฐบาล ในกรณีนี้การตัดสินใจทางเศรษฐกิจทำโดยรัฐบาลในสังคมแบบเผด็จการ (authoritarian society) การตัดสินใจทางเศรษฐกิจทำโดยผู้เผด็จการและที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ที่ไว้ใจได้เพียงไม่กี่คน

ทางเลือกทางเศรษฐกิจ (Making Economic Choices)

การที่จะทำการเลือกนี้จำเป็นต้องมีทางเลือกต่าง ๆ กัน เพื่อที่จะให้ผู้ตัดสินใจได้เลือกเสียก่อน การทำการเลือกให้ได้ดีที่สุดหมายถึงการคัดเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ทางเลือกที่ดีที่สุดอาจพิจารณาแล้วว่าทำให้มีรายได้หรือกำไรเพิ่มสูงขึ้น หรือทำให้เกิดความพอใจมากยิ่งขึ้นจากการได้รับประโยชน์ในสินค้าและบริการ ในการทำการเลือกดังกล่าวนี้ตามเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ แนะนำว่าสำหรับในระดับของความพอใจแล้ว ประชาชนจะเลือกเอาทางเลือกที่ถูกที่สุดหรือถ้ามีต้นทุนที่เท่ากันแล้ว ประชาชนจะเลือกเอาความพอใจขั้นสูงสุดเป็นเครื่องตัดสินใจ

ตัวอย่างเช่น นักธุรกิจซึ่งเป็นผู้ที่มีเหตุผล เมื่อได้ทำการเลือกเครื่องมือต่าง ๆ สำหรับนำมาใช้ในการผลิตโดยเครื่องมือต่าง ๆ มีต้นทุนเท่ากัน ก็จะต้องเลือกเอาเครื่องมืออันที่มีประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุดหรือสามารถให้ผลผลิตได้มากที่สุด

การกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะบุคคลและจุดมุ่งหมายรวม (Setting Individual and Collective Goals)

จุดมุ่งหมายเฉพาะบุคคล (Individual Goals) เป็นที่เห็นได้ชัดชัดเจนว่า เศรษฐกิจที่ปราศจากการกำหนดทิศทางจะนำไปสู่ความเดือดร้อน ดังนั้นคนในประเทศจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันไป ในประเทศเสรี ประชาชนในประเทศจะมีความเป็นอิสระต่อการดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจของตนเอง เช่นสามารถเลือกประเภทของงานที่ตนต้องการทำ วิธีการเช่นนี้จะทำให้บุคคลแต่ละคนเกิดความพอใจและพิจารณาแล้วว่างานประเภทนั้นตนมีคุณสมบัติ และความสามารถที่จะทำได้ดีกว่างานประเภทอื่น ความจริงแล้วประชาชนแต่ละคนในชาติอาจเลือกเอาว่าจะทำงานธุรกิจด้วยตัวเอง หรือว่าจะทำงานให้แก่บุคคลอื่น แต่ทุกคนมีความเป็นอิสระที่จะใช้จ่ายหรือเก็บออมรายได้ของตนไว้ซึ่งจะเป็นไปตามความต้องการของตนเอง นอกจากนี้ยังถือว่าบุคคลแต่ละคนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของทั้งหมด

รูป 1-2

ในประเทศโลกเสรีจะมีระบบเศรษฐกิจในรูปของการประกอบกิจการส่วนตัว โดยดำเนินกิจการภายในกรอบทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เสรีภาพในทางเศรษฐกิจและเสรีภาพในทางการเมืองจะดำเนินไปพร้อม ๆ กัน และช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกัน และเสรีภาพในทางเศรษฐกิจทางสังคมและทางการเมือง อนุญาตให้ประชาชนกำหนดและได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจ

จุดมุ่งหมายรวม (Collective Goals) นอกเหนือจากความต้องการของแต่ละบุคคลแล้ว ยังมีความต้องการส่วนรวมซึ่งเป็นความต้องการของคนที่มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ผู้บริหารประเทศพยายามที่จะดำรงรักษาค่าจ้างที่สูงและระดับราคาให้มีเสถียรภาพ จัดหาอัตราผลตอบแทนที่ดีจากการลงทุน สงวนรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มการผลิตสินค้าให้มาก

ขึ้น ป้องกันธุรกิจจากการปฏิบัติที่ไม่ยุติธรรม และรักษาความร่วมมือกันระหว่างฝ่ายบริหาร และฝ่ายแรงงาน

เช่นเดียวกับกับจุดมุ่งหมายของแต่ละคนซึ่งเป็นไปตามทิศทางของความพยายามและการวางแผนของแต่ละคน การเลือกจุดมุ่งหมายของสังคมก็จะเป็นไปตามทิศทางของเศรษฐกิจของชาติ แต่จุดมุ่งหมายของสังคมจะไม่ถูกต้องตรงกันอย่างสมบูรณ์กับจุดมุ่งหมายอีกอย่างหนึ่งแท้จริงแล้วอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งกันโดยตรง เช่นความพยายามที่จะรักษาระดับราคาให้มีความมั่นคงอาจมีความขัดแย้งกับความต้องการให้ค่าจ้างและเงินปันผลสูงขึ้น ความต้องการที่จะให้มีการอุปโภคเพิ่มขึ้นอาจมีความขัดแย้งกันกับความคิดที่จะสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ การก่อตั้งอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ในท้องถิ่นใดท้องถิ่นนั้นเป็นการช่วยคนงานในท้องถิ่นนั้นมิงานทำมากยิ่งขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันก็อาจทำให้สภาวะแวดล้อมมีของเสียมากยิ่งขึ้นทำให้อากาศและน้ำเป็นพิษเป็นต้น ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอาจทำให้ภาวะการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นอย่างน้อยที่สุดก็ชั่วคราวในระยะเวลาหนึ่ง และการค้าเสรีในระหว่างประเทศอุตสาหกรรมทำให้เกิดความขัดแย้งกับความต้องการที่จะป้องกันโดยใช้วิธีกับภาษีนำเข้าให้สูงขึ้น ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถปรานีประนอมจุดมุ่งหมายของประเทศซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่ขัดแย้งกันนี้ได้อย่างสมบูรณ์ แต่ก็ควรมีหลักการว่าจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใดก็คือความต้องการให้ประชาชนในประเทศมีมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น การอุปโภคและระดับรายได้ส่วนบุคคลสูงขึ้น ทั้งนี้โดยให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขโดยช่วยทำให้แต่ละบุคคลและประเทศชาติมีความก้าวหน้าและมีเสรีภาพในการเลือก

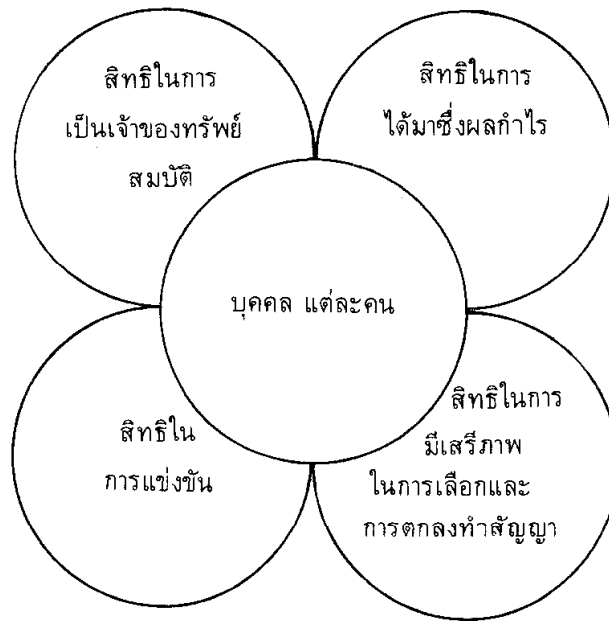
สิทธิขั้นพื้นฐานของระบบธุรกิจเอกชน

(Basic Rights of a Private Enterprise System)

สิทธิขั้นพื้นฐานบางอย่างช่วยทำให้มีโครงร่างสำหรับระบบเศรษฐกิจ ถ้าปราศจากสิทธิเหล่านี้แล้ว ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศก็จะมีอยู่อีกต่อไป พื้นฐานทางเศรษฐกิจของระบบธุรกิจเอกชนก่อให้เกิดพื้นฐานในทางการเมือง คือ

1. สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติ
2. สิทธิในการได้มาซึ่งผลกำไร
3. สิทธิในการแข่งขันซึ่งกันและกัน
4. สิทธิในการมีเสรีภาพในการเลือกและการตกลงทำสัญญา

สิทธิต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กันตามที่แสดงในรูป 1-3 ระบบการประกอบกิจการเป็นการรวมกันซึ่งสิทธิซึ่งเป็นของบุคคลแต่ละคน

รูปที่ 1-3 สิทธิขั้นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม (capitalism)

1. สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติ (Right to Property Ownership) การประกอบกิจการส่วนตัวจะมีแนวความคิดไปในแนวเดียวกับการมีทรัพย์สินสมบัติเป็นการส่วนตัว คำว่าการประกอบกิจการส่วนตัว (private enterprise) หมายถึง ระบบซึ่งบุคคลแต่ละคนมีเสรีภาพต่อการจัดหาเงินทุนมาเป็นของตนเองและดำเนินธุรกิจของตนเอง ดังนั้นในระบบการประกอบกิจการส่วนตัว (private enterprise system) โรงงาน ที่ดิน และผลผลิตจะเป็นเจ้าของโดยบุคคลแต่ละคน และไม่เป็นของรัฐบาล ทรัพย์สินส่วนตัวรวมทั้งทรัพย์สินสมบัติที่จับต้องได้ (tangible property) และทรัพย์สินสมบัติที่จับต้องไม่ได้ (intangible property) ทรัพย์สินสมบัติที่จับต้องได้เช่น ตึก อาคาร เครื่องมือ เครื่องจักร และเฟอร์นิเจอร์ ทรัพย์สินสมบัติที่จับต้องไม่ได้ เช่น หุ่นยนต์ สิทธิบัตร (patent rights) และกรรมกรรมประกันภัย นอกจากนี้สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติยังรวมถึง สิทธิในการควบคุมการใช้ของทรัพย์สินสมบัติ นำออกขายหรือมอบให้แก่อีกบุคคลหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ได้มีกฎหมายกำหนดไว้เกี่ยวกับสิทธิในการเป็นเจ้าของ ทั้งนี้เพื่อป้องกันผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติไว้ไม่ให้ถูกขโมย ถูกโกง และฉ้อฉล ตามความจริงแล้วการสงวนรักษาไว้ซึ่งสิทธิในการเป็นเจ้าของส่วนตัวนี้ เป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่สำคัญของรัฐบาล

สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติส่วนตัวนี้เกิดขึ้นจากในตลาดเสรี (free market) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่ใช้ในการโยกย้ายความเป็นเจ้าของดังกล่าวเนื่องจากระบบนายทุน

เป็นระบบลัทธิเฉพาะบุคคล (individualistic) จะเห็นว่าไม่น่าแปลกใจเลยว่าพลังขับเคลื่อนขั้นต้นของเศรษฐกิจดังกล่าวนี้เน้นในประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ นอกจากนี้ในการดำเนินตามผลประโยชน์ที่บุคคลแต่ละบุคคลส่วนใหญ่ได้รับจะสามารถยังประโยชน์ให้เกิดความเป็นอยู่ของสังคมทั่วไปดียิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม มีการประกอบกิจการบางอย่างที่ดำเนินงานโดยรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เช่น การไปรษณีย์ ถนนหนทาง และโรงเรียนสาธารณะ เป็นต้น

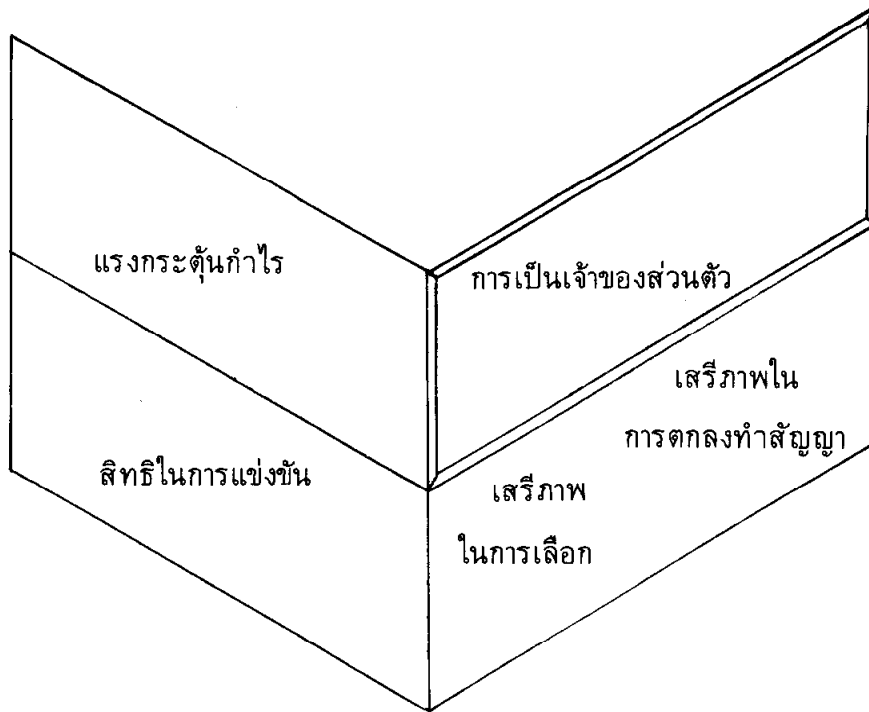
2 แรงกระตุ้นกำไร (Profit Incentive) แรงกระตุ้นกำไรเป็นส่วนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของระบบทุนนิยม (capitalism) อัดัมสมิท นักเศรษฐศาสตร์ชื่อดังของโลกได้ให้เหตุผลว่าการมีสิทธิในการแสวงหากำไรเป็นวิธีการซึ่งมีอำนาจมากที่สุดในการกระตุ้นทางธุรกิจ

ตามเหตุผลทางเศรษฐกิจ กำไรคือส่วนแบ่งของผลผลิตหรือของการประกอบกิจการซึ่งนำกลับไปสู่การเป็นเจ้าของหลังจากจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่ค่าของเงินทุน วัสดุดิบและแรงงาน รวมทั้งการบริหารงาน นักบัญชีใช้คำที่กว้างกว่าคือ คำว่ากำไร (profit) คือการเพิ่มขึ้นสุทธิในสินทรัพย์ของบริษัทซึ่งมีผลมาจากการดำเนินงานของผู้ประกอบกิจการ จะเป็นคำจำกัดความในรูปไหนก็ตาม แรงกระตุ้นกำไรคือลักษณะที่สำคัญภายในของทุนนิยม ผู้ประกอบกิจการจะเป็นบุคคลที่สำคัญซึ่งจะได้รับประโยชน์มากที่สุดจากกำไร

เนื่องจากผู้ประกอบกิจการเสี่ยงในเรื่องเวลา เงิน และความพยายามมีบางคนโต้แย้งว่าผู้ประกอบกิจการควรจะได้รับส่วนกำไรนี้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ มีบางคนก็มีความเห็นว่าการกำไรควรจำกัดให้เป็นไปอย่างยุติธรรมและมีเหตุผล อย่างไรก็ตามการที่จะได้มาซึ่งกำไรที่ยุติธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ยากลำบากที่จะตัดสินลงไปได้ เพราะมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมเป็นจำนวนมาก เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าผู้ประกอบกิจการ (entrepreneur) เป็นบุคคลผู้ที่จะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุน บุคคลดังกล่าวควรที่จะพอใจกับส่วนเหลือมกำไรนี้เพื่อที่จะได้เหลือพอเพียงกับขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต และเพื่อเป็นรางวัลตอบแทนในความรู้ความสามารถของเขาในการบริหารงาน ควรที่จะทราบด้วยว่าผู้ประกอบกิจการต้องเผชิญกับการขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นได้ แทนที่จะได้รับกำไรตามที่ใฝ่ฝันไว้ โดยแท้จริงแล้วสิทธิอีกประการหนึ่งซึ่งมักจะถูกมองข้ามไปเมื่อมีการพูดกันถึงการประกอบกิจการส่วนตัวคือสิทธิต่อความล้มเหลว ซึ่งปรากฏว่ามีธุรกิจต่าง ๆ เป็นจำนวนมากต้องประสบกับภาวะดังกล่าวในทุก ๆ ปี ไม่มีข้อรับประกันว่าจะประสบความสำเร็จหรือการที่จะได้รับผลกำไร

กำไรไม่ใช่เป็นข้อยุติในตัวของมัน แต่เป็นเพียงการเริ่มต้นเท่านั้น กำไรคือผลลัพธ์ที่สำคัญซึ่งก่อให้เกิดผลผลิตมากยิ่งขึ้น ตั้งโรงงานมากยิ่งขึ้น เงินปันผลมากยิ่งขึ้นจ่ายเงินค่าภาษีมาก

ยิ่งขึ้น และโอกาสที่ดีอื่น ๆ อีก ถ้าเราสามารถทำให้ทุก ๆ คนมีการกินดีอยู่ดีมากยิ่งขึ้น ร่ำรวย และยากจนลง ผู้บริโภคและผู้ผลิต ผู้ลงทุนและผู้ที่ไม่ได้ลงทุน

รูปที่ 1-4 การเป็นเจ้าของส่วนตัวคือหลักสำคัญของทุนนิยม

3. โอกาสในการแข่งขัน (Opportunity to Compete) การประกอบกิจการส่วนตัว ภายใต้ระบบทุนนิยมสามารถทำให้นำไปสู่การแข่งขัน การแข่งขัน (competition) คือวิธีการปฏิบัติโดยพยายามที่จะให้ได้มาซึ่งบางสิ่งบางอย่างซึ่งบุคคลอื่นก็เล็งแสวงหาโดยอยู่ภายใต้สภาวะการณ์ที่คล้ายคลึงกันในขณะเดียวกัน กฎขั้นพื้นฐานและหลักจรรยาของวิธีการปฏิบัติในการแข่งขันจะกำหนดขึ้นโดยสมาชิกของสังคมในรูปของกฎหมาย การแข่งขันเป็นสิ่งที่ดีทั้งในด้านของธุรกิจและด้านผู้บริโภค ผลประโยชน์ในตนเองเป็นแรงกระตุ้นให้กำหนดราคาสูง แต่เมื่อมีผู้แข่งขันเป็นจำนวนมากเข้ามาประกอบกิจการประเภทเดียวกัน ทำให้ต้องมีการลดราคาลงมา นอกจากนี้ลักษณะที่รุนแรงของการแข่งขันกันทำให้ต้องมีการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจให้มีมากยิ่งขึ้น ดังนั้นภายใต้การแข่งขันทำให้วิธีการปฏิบัติในการบริหารงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

การแข่งขันที่ดำเนินอยู่ในตลาดมีหลายวิธี ผู้ผลิตจะแข่งขันกันกับอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบที่ดีที่สุดและมีราคาต่ำที่สุด นอกจากนั้นการแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งทำเล

ที่ตั้งโรงงานที่ดีที่สุดและคนงานที่มีประสิทธิภาพสามารถผลิตให้ได้ผลผลิตมากที่สุด การขายส่งและขายปลีกยังเป็นวิธีการแข่งขันกับคนอื่นในด้านของคนงานที่มีคุณสมบัติและทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมที่สุด

กิจการที่ประกอบอุตสาหกรรมบางแห่งจะแข่งขันกันกับผู้ประกอบธุรกิจคู่แข่งซึ่งผลิตสินค้าอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน โดยจะพยายามแข่งขันกับคู่แข่งโดยการพยายามผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีกว่า หรือมีรูปร่างการออกแบบดีกว่า และโดยการให้บริการที่ดีกว่า เป็นต้น

นอกจากนี้การแข่งขันที่เป็นอยู่ในระหว่างกิจการทั้งหลายที่ผลิตหรือขายสินค้าต่างกัน แต่เป็นสินค้าที่มีความสัมพันธ์กัน ผู้ผลิตเครื่องเล่นของเด็กสายการผลิตในแนวหนึ่งก็จะพยายามแข่งกันกับผู้ผลิตเครื่องเล่นเด็กในสายอื่น ๆ เพื่อได้รับส่วนแบ่งในตลาดสินค้าประเภทนี้ ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน สถานีวิทยุก็แข่งขันกับทั้งหนังสือพิมพ์และสถานีโทรทัศน์ในด้านการโฆษณา

ลักษณะหนึ่งของการแข่งขันในระหว่างผู้ประกอบการ คือการแข่งขันในด้านราคา ผู้ประกอบการพยายามที่จะหาประโยชน์ในด้านราคากับคู่แข่งโดยการลดต้นทุนหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน

การแข่งขันในระหว่างผู้ประกอบการสามารถทำให้ผู้ประกอบการได้รับประโยชน์ในทางต่าง ๆ กันหลายทาง เช่นการนำไปสู่การมีบริการที่ดีขึ้น ความพยายามหาประโยชน์ในด้านบริการโดยจัดให้มีบริการที่ดีกว่าคู่แข่ง ผู้เป็นเจ้าของธุรกิจอาจขยายเครดิตให้แก่ลูกค้า หรือส่งสินค้าให้ถึงบ้านของลูกค้า เป็นต้น นอกจากนี้การแข่งขันยังนำไปสู่ผลผลิตที่ดียิ่งขึ้นซึ่งให้แก่ลูกค้า และแนวโน้มที่จะตัดเอาผู้ประกอบการที่ไม่มีประสิทธิภาพออกไป ผู้ประกอบการที่ไม่สามารถแข่งขันได้คือ ผู้เป็นเจ้าของธุรกิจซึ่งประสบความล้มเหลวในการจัดหาบริการที่ดีกว่าหรือผลิตสินค้าที่ดีกว่าหรือถูกกว่าในไม่ช้าก็จะต้องออกจากธุรกิจไป

การแข่งขันในอุตสาหกรรมบางอย่างรัฐบาลจำเป็นต้องป้องกันไม่ให้มีขึ้น หรือบางอย่างก็ต้องลดการแข่งขันลง ทั้งนี้เพราะสินค้าบางประเภทถ้าให้มีการแข่งขันกันมากก็อาจทำให้เกิดผลเสียขึ้นแก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภค และในอุตสาหกรรมบางอย่างรัฐบาลก็ต้องส่งเสริมให้มีการแข่งขันกันเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าจะจะเป็นผลดีแก่ประชาชนผู้บริโภค

4. เสรีภาพในการเลือกและการตกลงทำสัญญา (Freedom of Choice and Contract)

เสรีภาพในการเลือกคือสิทธิอีกประการหนึ่งของบุคคลทุก ๆ คนในสังคมที่มีการประกอบกิจการส่วนตัว ทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกเอาว่าจะเป็นผู้ประกอบการด้วยตนเองหรือจะทำให้แก่บุคคลผู้อื่น และมีสิทธิที่จะทำการผลิตสินค้าหรือทำหน้าที่เป็นผู้จำหน่ายจ่ายแจกสินค้าที่

บุคคลผู้อื่นผลิตเพื่อส่งไปให้ถึงมือผู้บริโภค ทุกคนสามารถเลือกประเภทของสินค้าที่จะทำการผลิตหรือขาย สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการจ้างทำงานและสถานที่พำนักอยู่อาศัย

นอกจากนี้ยังมีเสรีภาพในการเลือกในฐานะเป็นผู้บริโภคในสังคมที่มีการประกอบกิจการส่วนตัว โดยผู้บริโภคเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะซื้อหรือไม่ซื้อ ซื้อจากที่ไหนอย่างไรและจำนวนมากแค่ไหน สินค้าหรือบริการที่ซื้อนั้นคุ้มค่างักราคาหรือไม่ สิทธินี้มีลักษณะที่สำคัญของระบบการประกอบกิจการส่วนตัว

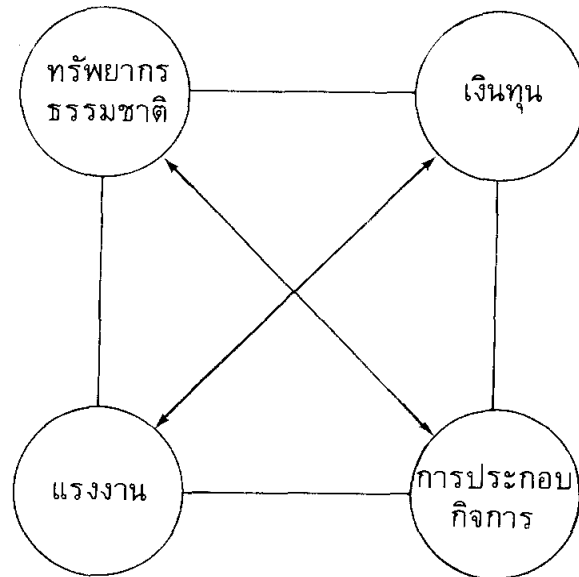
สิทธิอีกประการหนึ่งที่สมาชิกในระบบดังกล่าวได้รับคือเสรีภาพในการตกลงทำสัญญา สิทธิดังกล่าวนี้เป็นสิทธิทั่วไปของผู้ประกอบกิจการทุกคน คนงาน ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติ และผู้บริโภคที่ตกลงราคาซื้อสินค้า เสรีภาพนี้รวมถึงสิทธิในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการตามเงื่อนไขที่แต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องยอมรับ

การประกอบกิจการเสรีถือว่าบุคคลแต่ละคนทำการตัดสินใจอย่างดีที่สุด เพื่อประโยชน์ของตนเอง ทุกคนมีเสรีภาพเท่าเทียมกันและเลือกตัดสินใจเองได้ เช่น เสรีภาพในการตัดสินใจเลือกงานที่จะทำหรือเปลี่ยนงานที่ทำตามความเหมาะสมของตนเอง ตัดสินใจที่จะลงทุนหรือจะออมเก็บเอาไว้ และตัดสินใจเลือกหาสินค้าและบริการที่มีอยู่หลายอย่างหลายประเภท ซึ่งผลสุดท้ายแล้วก็จะทำให้ประชาชนของประเทศโดยส่วนรวมมีการกินอยู่ดีขึ้น

ปัจจัยในการผลิต (Factors of Production)

จุดมุ่งหมายของระบบเศรษฐกิจคือการผลิตสินค้าและบริการเพื่อให้เกิดความพอใจตามความต้องการของมนุษย์ คนบางคนคิดอย่างธรรมดา ๆ ว่าการผลิต (production) หมายถึงการทำสินค้าต่าง ๆ ขึ้นมาเช่น ทำวิทยุ รถยนต์ เสื้อผ้า เครื่องเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น แต่ตามความหมายที่กว้างกว่าแล้ว การผลิตหมายถึงขบวนการในการแปลงสภาพวัตถุดิบ (inputs) ซึ่งคือทรัพยากรให้เป็นผลผลิต (outputs) ตามความต้องการของผู้บริโภค ผลผลิตเหล่านี้อาจเป็นสินค้าหรือบริการการผลิตประกอบด้วยส่วนประกอบ 4 ส่วนที่สำคัญซึ่งเรียกว่าปัจจัยในการผลิต (factors of production) คือ ทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน เงินทุน และผู้ประกอบการ ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันในระหว่างส่วนประกอบมีดังนี้

ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources) ที่ดิน (land) คือทรัพยากรอย่างหนึ่งซึ่งมีความสำคัญต่อการผลิต ลักษณะที่สำคัญที่สุดของที่ดินคือเป็นทรัพยากรคงที่ (fixed resource)

รูปที่ 1-5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการผลิต

นอกจากนี้ยังใช้เป็นทำเลที่ตั้งของเครื่องมือและอาคาร สามารถใช้เป็นที่สำหรับผลิตพืชผลทางการเกษตรและเป็นแหล่งแร่ธรรมชาติสำหรับใช้ในการผลิต ลักษณะสำคัญทางเศรษฐกิจสำหรับผลตอบแทนในการใช้ที่ดินคือ ค่าเช่า (rent) ผลตอบแทนในทางการเงินได้จากการนำที่ดินมาใช้เพื่อให้เกิดเป็นกำไรขึ้น

ทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่บนพื้นดินและใต้ดินที่รู้จักกันดีคือ ป่าไม้และแร่ธาตุ ในปัจจุบันนี้ที่กล่าวกันมากที่สุดคือปริมาณอันจำกัดของแก๊สปิโตรเลียมและแก๊สธรรมชาติ นอกจากนี้แล้วแร่ธาตุอื่น ๆ ก็ยังมีปริมาณอันจำกัดอีกด้วย ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ไม่สามารถหามาใช้ทดแทนได้ทันทีทันใดเหมือนของอย่างอื่นเพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และในขณะที่เดียวกันเราก็มีการนำเอามาใช้ในอัตราที่สูงและมีการบริโภคหมดไปอย่างรวดเร็ว ในอดีตที่ผ่านมามีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติกันอย่างไม่จำกัด เพราะยังมีอยู่มากมาย อากาศ ทะเล แม่น้ำมีความบริสุทธิ์ แต่เมื่อมีการพัฒนาในทางอุตสาหกรรมกันมากขึ้น ทำให้เกิดสิ่งสกปรกในอากาศ แม่น้ำ และทะเลกันมากยิ่งขึ้น จึงได้มีความหวังวิตกเรื่องเหล่านี้กันมากและได้หาทางป้องกันแหล่งทรัพยากรธรรมชาติกันมากขึ้น ต่อไปในอนาคตข้างหน้าคาดว่าจะมีการสำรวจธรรมชาติที่อยู่ใต้ทะเลกันมากยิ่งขึ้น

แรงงาน (Labor) แรงงานคือปัจจัยประการที่สองสำหรับการผลิต เป็นความพยายามของมนุษย์ในการที่จะก่อให้เกิดสินค้าและบริการขึ้นมา แรงงานที่ไม่มีทักษะ (unskilled labor) สามารถหาได้มาก แต่แรงงานที่มีทักษะสูง (skilled labor) มักจะหาได้ยากในท้องถิ่นซึ่งมี

ความต้องการมากที่สุด ถึงแม้ว่าในระหว่างเวลาที่มีการจ้างทำงานสูงก็มักจะมีขนาดแคลนในแรงงานที่มีทักษะสูงในบางประเภท แนวโน้มในปัจจุบันนี้คือ แรงงานที่เป็นผู้หญิงมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ และเปอร์เซ็นต์ของแรงงานที่ใช้ในงานด้านบริการมีเปอร์เซ็นต์สูงขึ้นกว่าในสมัยก่อน

ผลตอบแทนแรงงานที่ได้รับคือค่าจ้าง (wages) ถ้าแรงงานบีบบังคับให้ราคาขายของผลผลิตขึ้นสูงและทำให้มีราคาสูงมากเกินไป อุปสงค์ (demand) ในผลผลิตชนิดนั้นจะลดน้อยลง การเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์ของสินค้าสำเร็จรูปจะเป็นสาเหตุที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์ของแรงงานของนายจ้าง แรงงานจะได้รับรายได้ 2 ประเภทด้วยกัน คือ ค่าจ้าง (wages) และสวัสดิการ (fringe benefits) ในสมัยปัจจุบันนี้สวัสดิการถือว่ามีค่าสำคัญมาก ค่าจ้าง (wages) ที่ลูกจ้างได้รับทำให้เขาได้รับรายได้เป็นจำนวนเงิน (money income) ส่วนมูลค่าที่เป็นค่าจ้างในรูปของอำนาจการซื้อ (purchasing power) เรียกว่า รายได้แท้จริง (real income) ในระหว่างเวลาที่เกิดภาวะเงินเฟ้อ คนงานจะพยายามรักษารายได้แท้จริง (real income) ของตนไว้ระหว่างช่วงเวลาอยู่ในภาวะการว่างงานพวกคนงานจะเป็นห่วงในเรื่องการตกงาน

เงินทุน (Capital) เงินทุนเป็นปัจจัยในการผลิตที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง การใช้คำว่าเงินทุนไม่จำกัดแต่เงินที่ลงทุนในการประกอบกิจการ เงินทุนในธุรกิจ (business capital) รวมถึงมูลค่าทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นซึ่งต้องการใช้เงินเพื่อซื้อหรือสร้างที่ดิน (land) อาคาร (buildings) เครื่องมือ (equipment) ซึ่งต้องใช้ในการผลิตเครื่องจักร (machinery) เครื่องมือ (equipment) และของใช้ต่าง ๆ (supplies) ซึ่งต้องใช้ในการผลิตเรียกว่าสินค้าประเภททุน (capital goods) สินค้าประเภททุนของชาวนาประกอบด้วยรถแทรกเตอร์ รถบรรทุกเครื่องเก็บเกี่ยว เป็นต้นหน้าที่ของสินค้าประเภททุนคือการช่วยเหลือแรงงานในการผลิตและเพิ่มปริมาณสินค้าและบริการที่ได้ผลิตขึ้นมา เงินทุนช่วยให้สามารถจัดหาเครื่องมือและวิธีการอื่น ๆ เพื่อให้แรงงานสามารถผลิตสินค้าและบริการขึ้นมาได้ ถ้าปราศจากเงินทุนเพื่อใช้สำหรับซื้อเครื่องจักรและเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อใช้ในการผลิตแล้ว ปริมาณการผลิตสินค้าก็จะไม่พอเพียงแก่การอุปโภคบริโภคของประชาชน

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ผู้ประกอบการคือผู้ริเริ่มหรือผู้ดำเนินการในการก่อตั้งประกอบกิจการธุรกิจ ถ้าเป็นการก่อตั้งการประกอบกิจการแบบบุคคลผู้เดียวเป็นเจ้าของและแบบหุ้นส่วน ผู้ประกอบการจะต้องรับความเสี่ยงภัยที่อาจเกิดขึ้นคือถ้ามีกำไรหรือขาดทุนเกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ผู้ประกอบการประเภทนี้จะเป็นผู้รับแต่เพียงผู้เดียว แต่ถ้าเป็นการประกอบกิจการในรูปของบริษัทผู้ถือหุ้นจะเป็นผู้รับความเสี่ยงภัย

โดยความจริงแล้วการบริหารงานถือได้ว่าเป็นสิทธิและความรับผิดชอบของผู้ประกอบกิจการ อย่างไรก็ตามมีข้อแตกต่างระหว่างผู้จัดการที่เป็นเจ้าของ (owner-manager) หรือผู้ประกอบการ (entrepreneur) และผู้จัดการอาชีพ (professional manager) สำหรับผู้จัดการอาชีพนั้นมีข้อแตกต่างออกไปในด้านเกี่ยวกับแรงกระตุ้น (motive) และความรับผิดชอบ (responsibilities) เนื่องจากผู้จัดการอาชีพไม่ได้เป็นเจ้าของกิจการคนเดียว ฝ่ายบริหารและฝ่ายแรงงานมักจะไม่มีใครลงรอยกันเพราะขัดกันในเรื่องการแบ่งกระจายการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากความสำเร็จของกิจการ

ระบบเศรษฐกิจ (Economic Systems)

ระบบเศรษฐกิจ คือ การรวมตัวของสถาบันทางธุรกิจกลุ่มหนึ่งที่มีการปฏิบัติคล้ายคลึงกัน ระบบเศรษฐกิจเป็นสิ่งกำหนดการดำเนินการในทางเศรษฐกิจของสังคม เช่น กำหนดว่าควรผลิตอะไร และจะจำหน่ายจ่ายแจกสิ่งผลิตอย่างไรจึงจะไปถึงผู้บริโภคโดยทั่วถึง สาเหตุที่ต้องมีการรวมตัวกันของสถาบันทางธุรกิจเป็นระบบเศรษฐกิจ ก็เนื่องจากทรัพยากรที่มีอยู่ในโลกมีจำกัด และทรัพยากรมนุษย์ก็มีความสามารถในการผลิตไม่เหมือนกัน จึงทำให้การบำบัดความต้องการของมนุษย์ในสังคมเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง ระบบเศรษฐกิจจะเป็นสิ่งที่ทำให้การแบ่งปันผลผลิตเป็นไปอย่างทั่วถึง ทำให้ทุกคนในสังคมมีการกินดีอยู่ดี และทำให้สังคมได้มีโอกาสใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยปกติแล้วธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเปลี่ยนแปลงทั้งการทำงานภายใน และเปลี่ยนแปลงเนื่องจากได้รับความกดดันจากรัฐบาลที่ธุรกิจนั้น ๆ ดำเนินงานอยู่อีกด้วย รวมทั้งลัทธิการเมืองของประเทศจะมีอิทธิพลเหนือวงการธุรกิจด้วย

ปัจจุบันเราแบ่งระบบเศรษฐกิจออกเป็น 5 ระบบใหญ่ ๆ คือ

1. ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism)
2. ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมเฟเบียน (Fabian Socialism) หรือสังคมนิยมแบบประชาธิปไตย (Democracy Socialism)
3. ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมแบบสมบูรณ (Socialist Command Economic) หรือคอมมิวนิสต์ (Communism)
4. ระบบเศรษฐกิจแบบเผด็จการ (Fascism) หรือแบบรวมอำนาจ (Totalitarianism)
5. ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy)

ในการพิจารณาว่าระบบเศรษฐกิจเป็นระบบใดนั้น นักเศรษฐศาสตร์ได้วางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ดังนี้

1. ใครเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต
2. ใครมีอำนาจตัดสินใจปัญหาเศรษฐกิจ (ใครมีอำนาจสั่งการผลิต ผลิตเท่าใด ผลิตอย่างไร และจะแบ่งสรรสิ่งที่ผลิตได้ไปให้ใคร)
3. ใครเป็นผู้กำหนดราคาสินค้าและใช้วิธีหรือจักรกลอะไรเป็นตัวกำหนด

ระบบทุนนิยม (Capitalism)

ระบบทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีปัจจัยการผลิตเป็นของเอกชนและดำเนินธุรกิจโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหากำไรหรือเรียกว่า ผลิตเพื่อกำไร (Product for Profit) ผู้ประกอบธุรกิจแบบทุนนิยมมีสิทธิในการครอบครองทรัพย์สินอย่างเต็มที่ เพราะเป็นสิ่งจูงใจที่ดีสิ่งหนึ่งถึงแม้ว่าเจ้าของธุรกิจจะมีสิทธิอย่างเต็มที่ในทรัพย์สินก็ตามจะต้องขึ้นอยู่กับข้อจำกัดบางประการ เช่น การเสียภาษีให้แก่รัฐและการที่รัฐมีสิทธิ คือ เอาทรัพย์สินของเอกชนไปทำในทางก่อให้เกิดประโยชน์และรัฐจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่เจ้าของทรัพย์สินนั้น

สิ่งจูงใจของระบบทุนนิยมอีกประการหนึ่ง คือ การแข่งขันระหว่างกัน เช่น เจ้าของธุรกิจ เจ้าของหน้าที่ ผู้บริหาร คนงาน ต่างก็แข่งขันกันเพื่อตำแหน่ง เพื่อการให้บริการหรือเพื่อการส่งเสริมให้ธุรกิจมีการปรับปรุงที่ดีขึ้น เป็นต้น

นอกจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยม (capitalism) ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม (socialism) และแบบคอมมิวนิสต์ (communism)

สังคมนิยม (Socialism) ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างสังคมนิยมและทุนนิยม คือ การเป็นเจ้าของในทรัพย์สิน สังคมนิยมคล้ายกับทุนนิยมตรงที่เน้นในด้านการตลาดเหมือนกัน แต่มีความแตกต่างจากทุนนิยมคืออุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน (basic industries) เป็นเจ้าของและควบคุมโดยรัฐบาล อุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานรวมถึงการผลิตเหมืองแร่ เช่น ถ่านหินและน้ำมัน การขนส่ง และการคมนาคม และอุตสาหกรรมการผลิตที่สำคัญบางประเภท ดังนั้น รัฐบาลจึงควบคุมเศรษฐกิจและกำหนดประเภทและปริมาณของสินค้าที่ผลิต เอกชนแต่ละคนอาจเป็นเจ้าของทรัพย์สินส่วนตัว และการประกอบธุรกิจขนาดเล็ก (small business enterprises) โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจการจำหน่าย (distributive business) และมีเสรีภาพในการเลือกอาชีพที่ต้องการทำ

จุดอ่อนที่สำคัญของสังคมนิยมคือการขาดแรงกระตุ้นของบุคคลแต่ละคนและความไม่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นผลมาจากอำนาจเผด็จการของรัฐบาล (government bureaucracy)

ทุนนิยมให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประสบผลสำเร็จโดยแรงจูงใจของกำไร แต่สังคมนิยมกลับตรงกันข้าม การขาดความจูงใจอันนี้ทำให้ประชาชนมักจะไม่ค่อยอุทิศความสามารถของตนอย่างเต็มที่เพื่อให้การผลิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คอมมิวนิสต์ (Communism) ลักษณะที่สำคัญในวิธีการปฏิบัติของคอมมิวนิสต์คือ รัฐบาลเป็นเจ้าของทั้งสิ้นในทรัพย์สินและการผลิตต่าง ๆ ประชาชนเป็นพนักงานให้แก่รัฐรายได้ของประชาชาติทั้งหมดตกเป็นของรัฐ รัฐเป็นผู้แจกจ่ายให้แก่ประชาชนตามความจำเป็น การกระจายเงินทุน และสินค้าที่ใช้อุปโภคบริโภค รัฐเป็นผู้ควบคุมรวบรวมและเป็นเจ้าของผู้เดียว

เนื่องจากรัฐบาลเป็นทั้งเจ้าของที่ดินและโรงงาน จึงไม่มีทางเป็นไปได้สำหรับคนงานที่จะนำเงินออมของตนมาลงทุนในการประกอบกิจการผลิต รัฐบาลเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะผลิตอะไร แรงกระตุ้นกำไรไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในระบบคอมมิวนิสต์ ตัวอย่างของประเทศที่ปกครองโดยใช้ระบบคอมมิวนิสต์คือประเทศรัสเซียและประเทศจีน

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth)

มีวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้วัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ วิธีการหนึ่งที่ใช้กันมากที่สุดคือผลผลิตประชาชาติขั้นต้น (Gross National Product หรือ GNP) ซึ่งหมายถึงมูลค่ารวมทั้งสิ้นของสินค้าที่ผลิตและบริการที่เกิดขึ้นในทางเศรษฐกิจสำหรับระยะเวลาหนึ่งปี GNP เป็นเครื่องวัดชี้วัดความเจริญเติบโตของผลผลิตในประเทศนั้น ๆ โดยวัดตามมูลค่าตลาด (market value) มีข้อที่ควรพิจารณาคือในประเทศที่มีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมในระยะแรก ๆ อัตราความเจริญเติบโตจะมีอัตราที่สูง แต่เมื่อการพัฒนาทางอุตสาหกรรมของประเทศถึงจุดอิ่มตัวแล้ว อัตราความเจริญเติบโตจะไม่สูงเหมือนกับประเทศที่กำลังมีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หรือเช่นประเทศที่มีพลเมืองเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ GNP ของประเทศนั้นจะสูงขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้นการที่จะวัด GNP ของประเทศใดสมควรใช้ GNP ต่อคน (GNP per capita) จึงจะทราบถึงความเจริญเติบโตที่แท้จริง

อย่างไรก็ตามการนำเอา GNP มาเพื่อใช้วัดความเจริญเติบโตมีข้อจำกัดอย่างหนึ่งคือ ถึงแม้ว่าจะเป็นความจริงว่ามีความสะดวกและใช้กันอย่างแพร่หลายก็ตาม GNP ไม่สามารถวัดมูลค่าของสินค้าและบริการที่ผลิต ตัวอย่างเช่นอาหารที่ชาวนาได้มาจากพืชผลที่ปลูกขึ้นเพื่อบริโภคเองและบริการต่าง ๆ ที่แม่บ้านรับใช้ต่อครอบครัวของตนเองไม่ได้อยู่ด้วย ข้อจำกัดของ GNP (มีข้อยกเว้นบางอย่าง) ต่อสินค้าและบริการที่มีการแลกเปลี่ยนกันในตลาด

ผลิตผล (Productivity)

ผลิตผลเป็นวิธีที่ดีอีกอย่างหนึ่งในการประเมินระบบเศรษฐกิจ ผลิตผลหมายถึงผลผลิต (output) ที่ได้จากการใช้ปัจจัยในการผลิต (input) ปัจจัยในการผลิตนี้คือวัสดุ (materials) และแรงงาน (labor) ที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ ในช่วงระยะเวลาหนึ่งปริมาณของสินค้ามีการผลิตมากขึ้นเท่าใด ระบบต่าง ๆ ก็จะได้ดีขึ้นเท่านั้น ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ค่าจ้างสูงขึ้น ชั่วโงมการทำงานน้อยลง ราคาสินค้าต่ำลง และผลตอบแทนซึ่งผู้เป็นเจ้าของธุรกิจได้รับก็สูงขึ้น มีวิธีการอยู่สองวิธีซึ่งใช้ในการวัดผลิตผล (productivity) คือ ผลผลิตถัวเฉลี่ยต่อชั่วโมงต่อคน และรายได้ประชาชาติ (national income) ต่อคนต่อชั่วโมง

มาตรฐานการครองชีพ (Standard of Living)

การทดสอบที่น่าจะดีที่สุดในการวัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คือการพิจารณาว่าประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างไรซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่ามาตรฐานการครองชีพ มาตรฐานการครองชีพหมายถึงระดับความเป็นอยู่ของประชาชนหรือคุณภาพของชีวิต ขั้นตอนที่ความต้องการในทางเศรษฐกิจของประชาชนได้รับความพอใจตามที่รายได้ของครอบครัวได้รับ เป็นการวัดในเชิงคุณภาพ (qualitative) มากกว่าจะเป็นในเชิงปริมาณ (quantitative) วิธีที่ดีที่สุดที่ใช้คือรายได้ของบุคคลต่อหัว หรือต่อครอบครัว พิจารณาถึงอำนาจการซื้อซึ่งหมายถึงว่าจำนวนเงินทั้งสิ้นอาจสูงขึ้นแต่เงินจำนวนนี้จะสามารถซื้ออะไรได้มากน้อยแค่ไหน อาจเรียกได้ว่าเมื่อรายได้ของบุคคลคนหนึ่งจะมากน้อยแค่ไหนสามารถวัดได้โดยพิจารณาว่าจะสามารถซื้ออะไรได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งเรียกว่ารายได้แท้จริง (real income)

ความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Stability)

ประวัติศาสตร์ของการพัฒนาทางเศรษฐกิจมักจะต้องประสบกับวงจรการเปลี่ยนแปลง ถ้าช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงจากจุดสูงสุดและต่ำสุดมีระยะเวลาสั้นเท่าใด ระบบเศรษฐกิจก็จะยิ่งดีขึ้นเท่านั้น เพราะว่าประเทศขึ้นอยู่กับกันกับอีกประเทศหนึ่งในทางเศรษฐกิจแทบจะไม่มีประเทศหนึ่งประเทศใดเพียงประเทศเดียวที่ต้องประสบกับภาวะการตกต่ำหรือเจริญรุ่งเรืองแต่เพียงประเทศเดียว ภาวะการณ์ทางธุรกิจที่ประเทศหนึ่งต้องเผชิญจะมีผลสะท้อนกับอีกประเทศหนึ่งซึ่งมีการติดต่อในทางเศรษฐกิจซึ่งกันและกัน

ถึงแม้ว่าเศรษฐกิจแบบผสมตามที่ได้กล่าวมาในตอนแรกจะมีผลดีต่าง ๆ แต่ในทางกลับกันก็มีผลเสียเช่นเดียวกัน ธุรกิจ แรงงาน รัฐบาล และสาธารณชนจะต้องร่วมมือกันถ้าหากมีความต้องการให้ระบบเศรษฐกิจเกิดประโยชน์ดีที่สุดในแก่ประชาชนทั้งหมด ระบบเศรษฐกิจ

แบบการประกอบกิจการส่วนตัว (private enterprise system) ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในตัวของมันเองโดยทำหน้าที่อย่างดีก็ตาม รักษามาตรฐานการครองชีพให้อยู่ในระดับที่สูง ตัดทอนความยากจนให้เหลือน้อยที่สุด และหาวิธีการที่จะลดการว่างงาน แต่ก็ยังมีข้อพิจารณาต่าง ๆ เหลืออยู่ เช่น

1. จะสามารถลดภาวะเงินเฟ้อลงได้อย่างไรโดยที่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจยังคงสามารถขยายตัวได้อีกต่อไป
2. รัฐบาลสามารถให้หลักประกันแก่ทุก ๆ คนได้หรือไม่ว่าจะมีโอกาสในการทำงาน โดยที่บุคคลผู้นั้นมีความสามารถและมีความเต็มใจที่จะทำงาน
3. การประกอบกิจการธุรกิจ และสหภาพแรงงานที่มีขนาดใหญ่จะมีสภาพเป็นอย่างไร กิจการธุรกิจขนาดใหญ่และสหภาพแรงงานที่มีอำนาจในการต่อรองจะสามารถให้ผลดีหรือผลเสียแก่ประเทศ
4. เงินทุนของรัฐบาลควรจะใช้ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อช่วยให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีมากยิ่งขึ้นหรือไม่
5. ภาวะการเสียภาษีควรจะมีการกำหนดหรือไม่เพื่อที่จะทำให้การเสียภาษีมีความเท่าเทียมกันมากยิ่งขึ้น
6. การกำหนดต้นทุนทางเศรษฐกิจและสังคมและประโยชน์ที่ได้มาจากโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลจะกำหนดได้อย่างไร
7. ความสมดุลระหว่างความเจริญเติบโตของการผลิตกับการสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติจะสามารถทำได้อย่างไร

สรุป

เศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุก ๆ คน ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการบริหารทรัพยากร เพื่อให้สนองความต้องการของประชากร

ปัญหาทางเศรษฐกิจขั้นพื้นฐานของทุกสังคมคือความต้องการต่อต้านความแร้นแค้น ความต้องการของคนเรานั้นไม่มีที่สิ้นสุด แต่ทรัพยากรที่มีอยู่นั้นมีจำนวนจำกัด

การตัดสินใจเกี่ยวกับด้านส่วนบุคคล หรือส่วนรวมจำเป็นต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง กฎของเศรษฐศาสตร์ชี้ให้เห็นว่า ระดับความพอใจที่ได้รับคือ คนเราจะเลือกทางเลือกที่ถูกต้องที่สุดเมื่อต้นทุนคล้าย ๆ กันแล้วคนเราจะเลือกความพอใจที่มากที่สุด

หลักเบื้องต้นของเศรษฐกิจผสมคือ

1. สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติ
2. สิทธิที่จะได้รับกำไร
3. การแข่งขันในตลาด
4. มีอิสระในการเลือกและทำสัญญา

จุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจในประเทศคือ

1. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
2. มาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น
3. การจ้างงานอย่างเต็มที่
4. ความมั่นคงในด้านราคา
5. ความเสมอภาคในรายได้
6. ความอิสระทางเศรษฐกิจ
7. ความมั่นคงทางการเงิน

ปัจจัยขั้นพื้นฐานในการผลิตคือ ทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ
ลัทธิสังคมนิยม และลัทธิคอมมิวนิสต์ในระบบเศรษฐกิจนั้น ตรงกันข้ามกับระบบ
นายทุนนิยม ซึ่งมีผู้ประกอบการและการแข่งขันที่น้อยมาก ซึ่งจะเน้นในเรื่องของการเป็นเจ้าของ
กิจการโดยรัฐบาล

เมื่อเราวัดความสำเร็จของระบบเศรษฐกิจ ทางเลือกบางอย่างที่ใช้คือ

1. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
 2. ประสิทธิภาพในการผลิต
 3. การเพิ่มมาตรฐานการครองชีพ
 4. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
 5. ดัชนีของตัวชี้ที่เป็นตัวนำ
-